

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak četrtek; ako : : je ta dan praznik, dan poprej. : :

Cena jim je za celo leto 5 K, za pol leta 2-50 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 5-50 K, za Ameriko 6-50 K. List in oglasi se plačujejo naprej.

: Vse dopise, naročnino in oznanila : : sprejema tiskarna J. Krajec nasl. :

Njegovo c. in kr. Apostolsko Veličanstvo so najmilostneje blagovolili izdati naslednji Najvišji manifest:

Mojim narodom!

Z božjo milostno pomočjo smo sklenili mir z Ukrajino.

Naše zmagovito orožje in naša z neumorno vztrajnostjo zasledovana odkritosrčna mirovna politika sta rodila prvi sad boja, ki ga vodimo v obrambo za naš obstoj.

Skupno z Mojimi težko preskušeni narodi upam v to, da bode po prvem tako razveseljujočem sklepu miru podeljen trpečemu človeštvu kmalu splošni mir.

Pod vtisom tega miru z Ukrajino se obrača naš pogled poln simpatije na oni marljivi, mladi narod, v čigar srcu je najprej med našimi sovražniki učinkoval čut ljubezni do bližnjega in kateri je po hrabrosti, ki jo je dokazal v mnogih bitkah, imel tudi zato zadostno odločnosti, da dá dejansko izraza svojemu boljšemu prepričanju pred celim svetom.

Tako je kot prvi zapustil tabor naših sovražnikov, da združi v korist kolikor mogoče hitre dosege sedaj skupnega velikega cilja svoja prizadevanja z našo močjo.

Ako sem se čutil že od prvega trenutka, ko sem zasedel prestol Mojih presvetlih prednikov, jedinega z mojimi narodi v neomajno trdem sklepu, nam vsiljeni boj do častnega miru izvojevati, se čutim tem bolj jedinega z njimi v tej uri, v kateri se je storil prvi korak, da se ta cilj uresniči.

Z občudovanjem in ljubezni polnim priznanjem za skoro nadčloveško vztrajnost in neprimerno požrtvovalnost Mojih junških čet kakor tudi onih, ki vsak dan doma ne kažejo manjše požrtvovalnosti, gledam poln zaupanja v bližnjo, srečnejšo bodočnost.

Vsemogočni naj nas nadalje blagoslovi z močjo in vztrajnostjo, da dosežemo ne le za nas in naše zveste zaveznike, marveč za vse človeštvo konečni mir.

Dunaj, dne 12. svečana 1918.

Karol s. r.

Seidler s. r.

Mirovna pogodba z Ukrajino.

Naše cenjene bralce bode gotovo zanimalo, kako se glase mirovne pogodbe. Razume se, da so mirovne pogodbe z različnimi državami različne, toda v bistvu in načinu so si vendar podobne. Za zgled naj nam bo mirovna pogodba z Ukrajino, ki je prva vtaknila orožje v žep, ponudila roko v spravo ter tako zasejala seme za svetovni mir.

Mirovna pogodba se pričinja s sledečimi uvodnimi stavki:

Ker se je proglasilo ukrajinsko ljudstvo med sedanjo svetovno vojsko za neodvisno in ker je izrazilo željo, naj se obnovi med ukrajinsko ljudsko republiko in z velesilami, ki se vojskujejo z Rusijo, mirovno stanje, so sklenile vlade Nemčije, Avstrije, Bolgarije in Turčije, da sklenejo z vlado ukrajinske ljudovlade mirovno pogodbo. Storitni hočejo s tem prvi korak, ki privede do trajnega svetovnega miru, ki bo za vse dele časten, ki ne bo končal le vseh strahot vojske, marveč ki bo privedel tudi do obnovitve prijateljskih razmer med

narodi v političnem, pravnem, gospodarskem in v dušnem oziru.

Po navedbi navzočih pooblaščenec sledi določbe:

Člen I. Nemčija, Avstrija, Bolgarija in Turčija z ene strani in ukrajinsko ljudsko zastopstvo z druge strani izjavljajo, da se je vojno stanje med njimi končalo. Stranke, ki sklepajo pogodbo, so se odločile, da bodo odslej živele mirno in prijateljsko.

Člen II. 1. Med Avstrijo in ukrajinsko ljudsko republiko bodo, v kolikor mejiti obe velesili, obstojale tiste meje, ki so obstojale, predno je izbruhnila sedanja vojska med Avstrijo in Rusijo. Proti severu od tam se pričinja meja ukrajinske ljudske republike pri Tarnogradu in se bo raztezala splošno po črti Bilgoraj-Szczecbrzszyn-Krasnostav-Pugaszw-Radin-Meširečeje-Saranki-Melnik-Wysoko-Litowsk-Kameniec-Litovsk-Prušany-Wygonowskojesze. V podrobnostih bo to mejo določila glede na etnografske razmere in upoštevajoč želje prebivalstva mešana komisija. 2. V slučaju, da bi imela ukrajinska ljudska republika še s kako drugo državo četverozveze skupne meje, se o tem pridržuje odločbe posebnim dogovorom.

Člen III. Zasedena ozemlja se prično precej izpraznjavati, ko se izvede ratifikacija (potrdilo) sedanje mirovne pogodbe. Način, kako naj se izprazni in izroče izpraznjena ozemlja, določijo pooblaščenec prizadetih delov.

Člen IV. Diplomatske in konzularne razmere med pogodbeniki se prično precej, ko se potrdi mirovna pogodba. Kolikor mogoče obsežna pripustitev obojestranskih konzulov se pridržuje posebnim dogovorom.

Člen V. Pogodbeniki se medsebojno odpovejo povračilu njih vojnih izdatkov: to se pravi državne izdatke za vojskovanje, kakor tudi nadomestilo škode, katero je vojska povzročila, to se tiče tiste škode, ki je nastala njim in njih podanikom v vojnih ozemljih vsled vojnih odredb; upoštevate so tudi vse v sovražni deželi povzete rekvizicije.

Člen VI. Obojestranski vojni ujetniki se odpuste domov, v kolikor ne ostanejo s pritrilom bivališčne države v njenem ozemlju in ne žele, da se podajo v kako drugo deželo. Vprašanja, ki so s tem v zvezi, se urede s posebnimi pogodbami, o katerih govori člen VIII.

V zelo dolgem in obsežnem členu VII. se urejajo bodoči gospodarski odnošaji med velesilami četverozveze in ukrajinsko ljudsko republiko po sledečih načelih: Pogodbeniki se za dobo do 31. julija obvežejo, da si bodo preostanke poljedelskih in industrijskih proizvodov dobavljali. Množino blaga in cene določi komisija, ki se zbere precej, ko se podpiše mir. Blago se bo zamenjalo deloma potom državnih ali po državi nadzorovanih central, deloma potom svobodnega obrata. Dokler se ne sklene končno veljavna trgovinska pogodba, vsekakor pa, dokler ne poteče šest mesecev po splošnem miru, se obojestranski obrat blaga uredi z začasno pogodbo, ki se od 30. junija naprej lahko na šest mesecev odpove. S tem provizorijem se uveljavljajo tiste obojestranske pogodbene carine, ki so veljale do izbruha vojske v obratu med Avstrijo in Rusijo, za obrat monarhije z Ukrajino. Obsega dalje vse važne določbe naših prejšnjih trgovinskih pogodb z Rusijo, v kolikor se morejo nanašati na Ukrajino.

Poleg tega se zagotovi prosti prevoz v Azijo, posebno v Perzijo, ki ga je prej Rusija zapirala. Končno so se pogodili: V gospodarskem prometu med pogodbenimi carinskimi ozemlji Avstrije in Ukrajine ne bo Ukrajina zahtevala tistih ugodnosti, ki jih dovoli Avstriji, Nemčiji ali kaki drugi potom carinske zveze ž njo zvezano deželo, s katero Avstrija posredno ali s kako drugo ž njo ali z Nemčijo carinsko zvezno deželo neposredno meji. Ravno to velja za Ukrajino.

Člen VIII. Obnovitev javnih in zasebnih pravnih razmer, zamenjava vojnih ujetnikov in civilnih internirancev, vprašanje pomilostitve in vprašanje o postopanju s trgovinskimi ladjami, katerih se je polastil sovražnik, se urede s posebnimi pogodbami z ukrajinsko ljudsko republiko, ki tvorijo bistven del sedanje mirovne pogodbe in ki se v kolikor je to mogoče, uveljavijo istočasno s to pogodbo.

Člen IX. Dogovori te mirovne pogodbe tvorijo nedeljivo celoto. S členom, ki obsega določila o razlagi besedil mirovne pogodbe, ki se je spisala v nemškem, ogrskem, bolgarskem, turškem in ukrajinskem jeziku, se končno določi, naj se mirovna pogodba potrdi, in da naj potrdilne spise prej ko mogoče izmenjajo na Dunaju. Mirovna pogodba postane veljavna, ko se potrdi.

Neodvisno od mirovne pogodbe sklenejo še štiri posebne pogodbe velesile četverozveze z Ukrajino; pogodbe so že sestavljene in se te dni podpišejo. Obravnavajo stvari, o katerih se razpravlja v členu VIII.

Obrekovalcem kmečkega stanu.

(Konec.)

Posebno poglavje je preskrba z mesom. Kmet mora mesta in vojaštvo preskrbovati z mesom, sam ga pa ne dobi, ker skrbe aprovizacijski odbori najprej za mesta. Kaj naj da poleti koscem jesti, ako ne dobi mesa?

Gospoda! Kmet ni kriv, da je vsled pomanjkanja živeža nastal še večji prepad med deželo in mesti in da se začinja razredni boj!

Kmet — oderuh? Gospodje, ali je kaj bolj neumnega, kakor način določevanja cen za kmetijske pridelke. Za vse obrtne izdelke se določi cena tako, da se določijo proizvajalni stroški in pribije primeren dobiček, samo za kmečke pridelke se ukazuje cene od zelene mize. Primerjajmo, za koliko so se podražili kmečki pridelki in za koliko obrtni! Pšenica pred vojsko 24 K, danes 42 K, torej 75% več; rž 18-50 K sedaj 42 K, 97%. Kaj pa stane obleka? Prej 50 K, danes 400 K; čevlji prej 20 K, danes 100 K. Kar kmet rabi, mora plačevati za 500 do 1000 procentov dražje, sam pa ne dobi niti 100 procentov več. Ali je torej kmet oderuh?

Druga ravno tako neumna trditev: Kmet — požeruh? „Nova Preša“ je pisala nedavno, da imajo kmetje pri nas dovolj žita in kruha, da ga pa krmijo živini in na skrivnem prodajajo in da kmetje moko zapravljajo, ker ni nadzorstvo mlinov dovolj strogo. Kaj je bilo posledica? Ker je vlada pritiskala na Ogrsko, naj pomaga z žitom, je odgovoril „Pester

Lloyd“ z ozirom na gorenji članek, da ne smemo zahtevati, da Ogrska trpi zaradi tega, ker vlada pri nas tak nered. (Čujte! Čujte!) Čudno me je dirnilo, da se je dr. Adler včeraj norčeval iz besede samopreskrbovalci. Dr. Adler ne pozna kmetove duše, on ne ve, da je kmet navezan na grudo in da si hoče pridržati pravico do svojih pridelkov, kakor se brani delavec, da vojaštvo razpolaga z njegovo delavno močjo.

Gospoda! Sedanja lakota je najboljši dokaz medsebojne zveze industrije in kmetijstva. To je zlasti vojaštvo prepozno spoznalo. Skrbelo je pač za strelivo, zidalo nove tovarne, oproščalo delavce, pozabilo pa je skrbeti za to, da se več pridelja. (Tako je!) Mi smo pravi čas svarili. Zahtevali smo, naj se skrbi za semena, za umetna gnojila, naj se jemlje manj živine — manj živine je manj pridelka! — naj se kmete bolj oprošča vojaške službe. Kaj se je zgodilo? Nič! (Medklici.)

Vlada si ni bila na jasnem, kako je nazadoval pri nas pridelek. Od začetka vojske do leta 1916 je bilo 12 odstotkov zemlje manj obdelano, (Čujte! Čujte!) leta 1917 še manj. To pomenja samo po sebi 4 milijone stotov žita manj, to pomenja manj kruha za 4 milijone ljudi v Avstriji. (Čujte! Čujte!) Pridelek je pa bil tudi sam slabši. Leta 1916 in 1917 smo pridelali komaj polovico tega, kakor pred vojsko, prej 43 milijonov stotov žita, sedaj komaj 21 milijonov, tako da ni vsled slabega pridelka kruha za polovico ljudi v Avstriji. Kdo je torej kriv, da ni kruha? Ali kmet, ker zapravlja, ali vlada, ki ni skrbela, da več pridelamo. Kako pa naj dela tudi kmet z veseljem, ko vidi, da dobi on od vojaštva za oves 30 K, njegov ogrski sosed pa 40 K, za seno 23 K, oni 34 K, za živino povprek 2-80 K, oni 5-40 K?

Živelo se je tja v en dan. Minister za prehrano je vse tajil in skrival. Vpraševali smo: Kako je z Rumunijo, z Ogrsko, kako s plenom v Italiji? Nikdar ni bilo pravega odgovora.

Ostaja samo en izhod: nagel mirovni sklep, splošni mir. Bil bi zločin, ako bi se vsled Czerninove krivde mir z Rusijo sklenil prepozno ali sploh ne. Eno spoznanje bo ostalo v ljudstvu vsled sedanjih razmer: Kako nesrečno je gospodarstvo uradništva in vojaštva, ki je povzročilo vse gorjé. Mi se zavedamo resnosti trenutka. Mi vemo, da se bo karta Evrope izpremenila. Samoodločba narodov trka na vrata, o kateri je pisal Fischhof, ustanovitelj nemške ljudske stranke, leta 1869: „Kako bi v Avstriji izgledalo popolnoma drugače, kjer je samoodločba narodov nemogoča, ker je nemško gospodstvo uveljavljeno kot načelo.“ V uri stiske so spoznali narodi sami sebe. Tudi jugoslovanski narod se je zavedal, čuti se dozorel in ugoden, da se ga prizna. Jugoslovanski narod hoče biti enakopraven med enakopravnimi. Da se to zgodi, je treba, da se čim prej uresniči dvoje: svetovni mir in demokratična preosnova naše države. (Živahno odobravanje in ploskanje.)

**Prosimo vljudno:
Pošljite inserate!
Pošljite naročnino!**

† Janko Muha.

Dragi čitatelj! Ali se še spomniš, da si bral v „Dol. Novicah“ črtice z bojišča s podpisom J. M.? Te zanimive sličice je pričel objavljati poročnik Janko Muha. Pred vojno je bil učitelj v Ajdovcu pri Žužemberku, dne 15. januarja 1915 pa je bil vpoklican k vojakom kot enoletni prostovoljec. Po dovršenih naukih v šoli za rezervne častnike je služil ves čas pri našem gorskem strelskem polku št. 2.

Ko sem se v začetku septembra minulega leta mudil v Ajdovcu, sem čul, da je Jankova mati prejela od bataljonskega poveljnika dopisnico, s to vznemirljivo vsebino: „Dne 4. septembra so Italijani naše poveljstvo močno obstreljevali in zažgali gozd. Vaš sin je žal prezgodaj zapustil kaverno in odšel brez mene. Do danes se še ni vrnil.“ Takoj sem se obrnil na polkovnega adjutanta nadporočnika W. M. s prošnjo, da mi stvar pojasni. Gospod nadporočnik je odgovoril, da marljivo poizvedujejo po Muhatu, a niso mogli še ničesar dognati. Poročnik Jezeršek (zdaj že tudi padel) mi je pisal: „Muha je sicer ušel iz goreče kaverne, a se nič ne ve o njem.“ Jezeršek je bil vendar odločno mnenja, da je Muha v strašnih dneh 11. ofenzive izgubil življenje. Dolgo časa se ni dalo nič pravega dognati. Dne 12. t. m. pa je došlo v Ajdovec uradno potrdilo, da je Muha mrtev. Še tisti dan so zvonovi naznanili Ajdovčanom, da je njihov učitelj žrtvoval svoje mlado življenje domovini. Pač bridka izguba za mladino, ki ji je bil pokojnik zelo vesten vzgojitelj in učitelj. Kaj rad je vodil šolarje na daljše izlete, ter vse uporabil, da jim je bistril glavice in blažil srce. Tudi šoli odraslo mladino je zbiral okrog sebe, jo uril v narodnem petju ter prirejal gledališke predstave. Ker je bil sam izvrsten tenorist, je bil njegov zbor sploh priznan.

Tudi kot vojak je svojo nalogo točno vršil, zato pa se je povzpел do bataljonskega adjutanta. Toda učiteljskemu poklicu je ostal zvest. Skoraj na vsaki dopisnici, ki mi jo je pisal, me je vprašal, kako je s šolo. Šola v Ajdovcu ima po njegovi zaslugi krasen „vojni koticček“, s kakoršnim se ponša malokatera šola. Hvaležno moram priznati, da je tudi koticčku v Prečni pomagal do veljave. Kadar je prišel na dopust, se je vselej oglašil pri meni v Prečni ter prinesel kaj za vojni koticček.

Najhuje je prizadeta uboga mati, ki ji je kruta usoda s sinom iztrgala edino oporo. Svojim ustom je pritrgovala, da je le Jankota spravila do kruba. Hvaležni sin pa jo je zato vzela k sebi takoj, ko je nastopil učiteljsko službo. Kdo naj sedaj utolaži obupano mater?

Meseca avgusta je bil Muha zadnji-krat pri meni. Kot vnet čebelar se je ponudil pri ulnjaku in kr srce se mu je smejalo, ko so mu marljive čebelice brenčale okrog glave. Pač nisva slutila, da so mu pele — zadnji pozdrav. Izprehajal se je po vrtu ter občudoval cvetoče vrtnice, ki jih je posebno ljubil. Ob slovesu sem mu ponudil nekaj cvetov. Ves vzradošen mi je pripomnil: „V oktobru pridem zopet. Upam, da bodo vrtnice še cvetele. Takrat si jih povežem v šopek, ter ga ponesem prav na fronto. To bo nekaj posebnega!“

Da, še so cvetele rožice meseca oktobra, toda le žalostno so povešale glavice ter se slednjič osule, ker ni bilo Janka po nje. In zopet se povrne vigred, zopet bodo vstale rože k novemu življenju, pokazale se bodo v vsem sijaju in razlivali čarobni vonj, toda za Te, dragi Janko — nikdar več. Rad bi takrat zbral najkrasnejše cvetke, jih povil v šopek ter položil na gomilo, pod katero počiva Tvoje truplo, a žal, Tvoj grob mi bo nepoznan za vselej. V družbi svojih zvestih slovenskih junakov

spavaš v zemlji, kjer so pred nekaj meseci divjali najstrašnejši viharji, kjer pa vlada zdaj grobni mir, v zemlji, ki je popila toliko dragocene slovenske krvi, v zemlji — na gori sv. Gabrijela.

Grozna vojna Te je odvzela, predragi Janko, iz naše sredine, a odprla Ti je večni raj, kjer boš vžival zmagooslavje in plačilo za svoja junaška in vsa dobra dela, ki so Te spremljala pred pravičnega Boga. Z.

Iz spominov na lakotno leto 1817.

x.

Žužemberška dekanija.

V tej dekaniji ljudje niso mrli za lakoto, kolikor se da sklepati iz poročil šestih župnij, za katere sem dobil podatke iz mrliških knjig. Zapisan je le en slučaj, ki pa tudi ni za gotovo potrjen. Naj navedem tu podatke iz doposlanih župnij.

1) Ajdovec. Tu ni umrl nikdo ne za lakoto, ne za grižo, kolikor se da sklepati iz čudnih zapiskov in izrazov o vzrokih smrti.

2) Ambrus. Tu ni bilo nikake posebne umrljivosti. Mrličev je bilo 20, kakor približno leta preje in pozneje. Za lakoto ali grižo ni nikdo umrl.

3) Krka. Vseh oseb je umrlo 69 in sicer za različnimi boleznimi, med temi dva za grižo. Pri osemih pa je zapisano kot vzrok smrti slabost (Schwäche). Pri enem mrtvecu pa je zapisano: ubožec, se ne ve od kod, najbrž Dolenjec. Kot vzrok smrti pa je dostavljeno: najbrž za lakoto in še neko drugo neznano boleznijo katerega ni bilo mogoče rešiti pri vsi zdravniški pomoči g. Zupana iz Žužemberka in s katerega dovoljenjem je bil čez 12 ur pokopan.

4) Sela. Vseh mrličev je bilo 15. Vzrok smrti je omenjen le v nekaterih slučajih.

5) Šmihel. Umrlo je 13 oseb, med temi ena za grižo. Glede lakote ni tu nobene opazke. Za lakoto tu sploh ni nikdo umrl v l. 1815 do 1819.

6) Hinje. Tu l. 1817 ni nikdo umrl za lakoto in grižo. I. Šašelj.

Ruski državni bankerot.

Korespondenčni urad poroča: Petrograd 10. februarja: Objavljen je naslednji dekret o anuliranju (razveljavljenju) državnih posojil, sprejet v seji osrednjega izvršilnega odbora z dne 3. februarja:

1. Vsa državna posojila, ki so jih najele vlade ruske buržoazije, se s 1. decembrom 1917 naprej proglašajo za neveljavna. Decemberski kuponi ne bodo več izplačani.

2. Prav tako so neveljavna vsa poroštva, ki so jih prevzele te vlade za posojila različnih podjetij.

3. Vsa inozemska posojila so brezpogojno in brez vsake izjeme razveljavljena.

4. Obligacije na kratko dobo ostanejo v veljavi. Odstotki se ne bodo plačevali. Obligacije same veljajo kot kreditne listine.

5. Manj premožni državljani, ki imajo razveljavljena notranja posojila do 10.000 rubljev, bodo oškodovani z deleži novega posojila ruske socialistične federativne republike.

6. Vloge v državnih hranilnicah in njihove obresti so nedotakljive. V posesti hranilnic se nahajajoča razveljavljena posojila se bodo prevzela na dolg republike.

7. O odškodovanju zadrug itd. se bodo izdelala posebna določila.

8. Likvidacijo posojil vodi najvišji ljudski gospodarski svet.

9. Izpeljava je naloga državne banke.

10. Ugotovitev manj premožnih se bo izvršila po posebnih komisijah. Te imajo pravico prihranke, ki niso bili pridobljeni z delom, popolnoma anulirati, celo če ne presegajo svote 5000 rubljev.

Kdo bo izgubil? Največ Francija, ki je Rusiji že pred vojsko posodila kakih 20 milijard frankov in med vojsko še tudi kakih 5 milijard. Angleška izgubi približno 7 milijard rubljev, Amerika 1 milijardo dolarjev, Japonska 390 milijonov jenov. Tudi Nizozemska je precej zadeta. Nemčiji dolguje pa Rusija okoli 2 milijardi mark. — Nadalje se je objavil tudi načrt dekreta o zaplenjenju akcijskih kapitalov prejšnjih zasebnih bank. Vsi ti kapitali bodo v polnem obsegu zaplenjeni in izročeni ljudski banki ruske republike. Vse bančne akcije so razveljavljene in izplačevanje dividend je ustavljeno.

Dopisi.

Iz Bršljina pri Novem mestu. Dne 16. februarja t. l. smo izročili materi zemlji gospodarskega upravnika g. Janeza Vozel v preminuli visoki 84 letni starosti. Pokojni se je rodil na Vrhu pri Subrančeh, fara šentviška na Dolenjskem. Oženil se je pred 50 leti z Mar. Breitchauser, roj. v Preski na Gorenjskem, katera mu je tudi pred petimi leti umrla v visoki starosti. Pokojnika sta vse svoje zakonsko življenje žrtvovala svojim trem še živečim otrokom, katerim sta preskrbela za bodočnost vse potrebno. Preskrbela sta torej dve hčeri in jednega sina, ki je marljiv učitelj v Trebnjem in sedaj pa vojak.

Rajni Janez Vozel je študiral na novomeški gimnaziji, kjer je prebil drugi gimnazijski razred. Leta 1859 je bil vojak na Laškem. Nato je vse svoje življenje posvetil kmetijstvu. Služboval je kot gospodarski upravnik dolgo dobo le pri dveh graščinah, kjer je bil skozi in skozi pošten in priden gospodar. — Prva služba njegova je bila 20 let nepretrgana pri grofu Pace v Ponovičah pri Litiji. Od tam se je podal z istim poklicom v službo na Breitenau pri Zalogu k pl. Langer, odkoder se je z isto družino preselil v Bršljin, kjer je služboval do zadnjih dni svojega življenja celih 40 let.

Pokojni Vozel je bil poleg družih vrlin tudi zelo priljubljen družabnik v veseli družbi pri Čefidelnu; čestokrat je razvedril goste z I. Drenikom, h kojim je rekel, da hodi Langerjevo vino kontrolirati, katerega so tam točili.

S svojo pokojno ženo je živel v najlepši zakonski slogi, zato je opravičeno čestokrat izrekel: Jaz in moja žena bova v nebesih celo pogačo urezala, kajti ker nikoli se še nisva skregala, še manj pa tepla. Rajna sta pa bila v resnici za izgled marsikateri družini, kako se mora skrbeti poleg svoje naporene službe za svoje otroke. V njihovi hiši se je veliko molilo in zato je v nji vladal blagoslov božji. — Bog jima bodi milostljiv onstran groba, in nam pa ostajata v nepozabljivem, blagem spominu.

Iz Št. Jerneja. Šestdeset je let minilo, odkar se svetu razglasilo, Mati božja na zemljo je stopila, človeštvu voljo božjo oznanila: Pokora, pokora, pokora! — Prav spodbudno smo obhajali šestdesetletni dan prikazovanja Marijinega v naši lurški kapelici. Bil je pondeljek, 11. svečana, krasen, skoro pomladanski dan. Velika množica Marijinih častilcev se je zbrala popoldne v Rakovniku. Dekleta so kapelo z zelenimi venc okrasile. Čast. g. kapelan Rud. Kapš je v ganljivem govoru pojasnil pomen tega dne. V marsikaterem očesu se je solza utrnula. Govoru so sledile pete litanije, nakar je pevski zbor zapel nekatere lepe Marijine pesmi. Vsi hvaležni smo se vračali na dom. Ta in oni je rekel — lepo je bilo! Sosedje pa so vznevojeni, zakaj jim tega nismo naznanili. Tudi ti bi se bili radi udeležili. Pa morebiti za našo desetletnico.

Prav iz dna našega kmetiškega srca nam je govoril državni poslanec, gospod profesor Jarc. Za vse se bolj skrbi, kakor za kmeta, ki je vendar v človeški družbi to, kar je korenina pri drevesu. Naše žit-

nice so se izpraznile. Sedaj se nam hoče še zadnje vzeti. Nič se ne misli na to, da mora vsak večji posestnik poleg svoje družine skozi vse leto preživljati tropo delavcev. Komisija upošteva za prehrano samo to število, ki se ravno sedaj nahaja pri hiši. Brez hrane pa ne dobiš nobenega delavca k hiši. Kako slabo se nam je poskrbelo za svečavo! Zadnjič so nam delili četrt litra petroleja — samo za kljuko mazati! Ali ni to žalostno — v toliki občini, ki je dala nad 1000 vojakov, pa nimamo že eden mesec nobenega mesa niti za bolnike. Skozi dva, tri mesece je bila vsa živina, katero je mesar v Kostonjevi poklal, v naši občini nakupljena. Pošlješ po meso, pa se te odslovi; kaj pa ne trkate tam, kjer je treba — pri deželni aprovizaciji za klavno živino v Ljubljani! Smo že trkali, pa se ni odprlo. Bo treba menda s celo pestjo vdariti, tako kakor je naredil Martin Krpan!

Iz Smolenje vasi pri Novem mestu. V petek 15. februarja je po daljšem bolehanju za vedno zaspala posestnica Ana Nagelj v starosti 65 let. Bila je skrbna in modra gospodinja, ljubeča in dobra mati svojih že odraslih otrok. Vse svoje življenje je bila delavna in marljiva kot čebelica. S svojo pridnostjo in z vednim prizadevanjem si je pridobila v vseh gospodinskih strokah toliko znanja in spretnosti, kakor malokatera tako. K njej so radi hodili vaščani po svete ter so se tudi ravnali po njenih navodilih. Dobra tetka Ančka pa je bila tudi vseskozi usmiljenega srca. Imela je vsikdar polno roko darov za potrebne reveže. Marsikateri košček kruha je iz njenih rok romal v roke siromaka. Čeravno je Nagelj umrla nepričakovano naglo, smemo upati, da je prejela za svoja obila krščanska dela večno plačilo pri Bogu, ki mu je vse svoje življenje zvesto-udano služila in rada prejela sv. zakramente. Še dober teden pred smrtjo je pristopila z vzgledno pobožnostjo k mizi Gospodovi. Pogreb je bil lep v nedeljo popoldne na pokopališče v Smolenjo vas. Udeležba bi bila veliko večja tudi iz daljših krajev, ko bi ne delal visok sneg takšnih ovir. Bog tolaži žalostne domače in vse mnogoštevilne sorodnike, ki so vsi rajno odkrito spoštovali. Blagi pokojni pa sveti večna luč tam v raj, kjer je sedaj gotovo združena s svojim sinom, ki je umrl v ruskem ujetništvu!

Domače in tuje novice.

Cerkveno odlikovanje. Sveta stolica je imenovala visokočast. gospoda Janeza Smrekarja, mestnega kateheta infuliranim opatom Božjega groba. Vč. gospodu, katerega zasluge za cerkev v škofiji in za salezijanski red tako visoko cenijo v Rimu, naše najiskrenejše čestitke!

Naznanilo mestnega županstva. Ker je nastopilo veliko pomanjkanje živine na Kranjskem, vojaške zahteve pa so se pomnožile do take višine, kakor se nikdar pričakovati ni moglo, je sklenila „Deželna komisija za ureditev prometa z živino na Kranjskem“ pri c. kr. deželni vladi v Ljubljani v seji dne 31. jan. 1918, da se bode tudi civilni kontingent omejil. — Vsled tega se bode od 21. t. m. nadalje prodajalo meso v mestnih aprovizacijskih mesnicah to je pri Fabjan-u in Mežnaršič-u samo sledeče dneve: V torek, četrtek, soboto in nedeljo. — V pondeljek, sredo in petek se ne bo oddajalo mesa.

Novomeško elektrarno je kupil gosp. Vinko Bon iz Rake od g. Seidelj-na. Novi podjetnik hoče v najkrajšem času vso električno napravo v Luknji po modernem sistemu tako popraviti in preurediti, da bo električna luč slehernemu na razpolago. Novomeščani pristržno pozdravljamo novega posestnika, upajoč, da se vendar enkrat z ares zasvetli v našem mestu.

Sprememba posestva. Hišo g. Ludvika Ferliča „hotel pri Zvezdi“ v Novem mestu je kupil g. Franc Prijatelj iz Tržišča pri Mokronogu za 80.000 kron. — G. Anton Weiss, krojaški mojster in trgovec v Novem mestu, pa je prodal svojo hišo g. Bonu iz Rake za 59.000 kron.

Potres smo čutili v Novem mestu z valovitim bobnenjem 19. febr. zjutraj proti pol dveh.

Povodom miru z Ukrajino je poslal g. Emil Supan iz vojne pošte 369 svoto 50 kron, ki jo je nabral med svojimi tovariši za oslepele sobojevnike. Slava blagim vojakom, ki sočustvujejo z bridko usodo svojih trikrat nesrečnih kolegov!

Za dr. Krekovo idejo je nabral narednik g. Slavo Krže v veseli družbi pri Bojancu v št. Petru in pri g. Windischerju pri kolodvoru v Novem mestu 30 kron in sicer so darovali gg.: Karl Zupančič 1 K, Neimenovan 1 K, Jos. Bojanc 1 K, Alojz in Frančiška Žura 2 K, Tinica Florjančič 1 K, Windischer 2 K, Fr. Žumer 2 kroni, Klement Munich 2 K, Schönherr 1 krono, Neimenovan 1 krono, Osterman 10 kron, Brtoncelj roj. Gruden 5 K in Slavo Krže 1 K. — Porabilo se je 10 kron za slepe vojake in 20 kron za dr. Krekov spomenik. Vsem-vsem najlepša zahvala!

Občinski odbor iz Doberniča se je v seji dne 7. februarja izrazil za jugoslovansko deklaracijo z dne 30. maja, in pozivlja še vse zaostale občine in vse zastopnike kmečkih strank in jugoslovanskega kluba, da stopijo skupaj kakor en mož, ker le v združenju je moč. (Podpisan Slak, župan.)

Poročil se je gosp. Anton Kastelic, posestnik na Ragovem z gosp. Mici Kastelic iz Žabjeh, in sicer 12. febr. v šmihelski cerkvi pri Novem mestu.

Umrl je v deželni bolnici v Ljubljani dne 14. februarja preč. g. Ivan Traven, podpredsednik Ljudske posojilnice, ravnatelj in odbornik Zadružne centrale, upravni svetnik Hirske banke, v starosti 44 let. Pogreb je bil v soboto 16. febr. ob 10. uri iz rojstne hiše v Tacnu na pokopališče v Šmartnem pod Šmarno goro. R. I. P.!

Ogenj v Novem mestu je nastal po 10. uri v noči od ponedeljka 18. febr. na terek v hiši gospe Mohorjeve pod kapteljnom. Ker je vodovod navadno čez noč zaprt, ni bilo brž vode pri rokah in je ogenj hitro našel pot pod streho in v sebo. Med tem je prihitela novomeška požarna bramba in nekaj moštva iz Kandije, ki so prav pridno gasili do 1. ure popoldne. Mestno občinstvo pa je z vsemi napori pomagalo pri gašenju. Ko bi ne ležal visok sneg, bi ogenj uničil več sosednih hiš in katastrofa bi bila velikanska. Škoda je prav občutna, ker je malodane vsa hiša postala neporabna. Najbolj prizadet je fotograf Dolenc, ki je v hiši stanoval in je ogenj tudi na njegovi strani izbruhnil. Gospodar je zavarovan le približno za 2000 kron, škoda pa znaša gotovo petkrat toliko. Zopet stari nauk: Gospodarji, zavarujte svoje hiše in imetje za višje svote!

Promet s strankami pri c. kr. deželni vladi in pri c. kr. deželnem šolskem svetu. Z okrožnico z dne 14. okt. 1917 se je promet s strankami pri c. kr. deželni vladi in pri c. kr. deželnem šolskem svetu omejil na srede in sobote od 10. do pol 1. ure dopoldne. — Od dne 15. februarja t. l. se lahko zglašajo zopet stranke pri c. kr. deželni vladi in pri c. kr. deželnem šolskem svetu vsak delavnik in sicer od 10. do 12. ure dopoldne. — Pri komisijah za preživljanje se bodo dajala strankam pojasnila, kakor doslej, le ob sredah in sobotah od 8. do 12. ure dopoldne.

Za slepe vojake v Gradcu so darovali: Vesela družba pri Jakacu po nabiralki gospodični Mici Piceljnovi 14 K. — Neimenovana 3 K. — Č. g. vikar Iv. Žerjav 3 K. — Neimenovan po preč. g. gvardijanu P. Atanazu 10 K. — Ivan Šašel, župnik v Adlešičih 20 K. — Emil Supan, narednik

vojne pošte 369 vsled sklenjenega miru z Ukrajino 50 K. — Gospod narednik Sl. Krže 10 K. — Gospica Marica Knoll je nabrala na pustni večer v gostilni pri Jakacu 8 K. — V hotelu pri g. Matkotu (Koklič) se je zložilo 16 K. — Zbrana družba pristnih Dolenjcev v hotelu pri Matkotu 12 K. — Neimenovan 2-64 K. — Bog povrni tisočkrat vsem dobrotnikom! — Danes smo odposlali č. sestri Klari Verhunc v Gradec svoto 400 kron. — Vsega skupaj sem poslal do sedaj pri mojem uredništvu nabranega denarja 1261 kron. Gotovo nam dela čast ta svota in vsaj nekoliko olajšuje gorjé prenesrečnih slepih slovenskih vojakov! Dragi Dolenjci, nabirajmo še nadalje z vsemi močmi! — Urednik Urban Horvat.

Nevarno zbolel je za pljučnico v Ljubljani veletrgovec g. Julius Elbert, brat mil. g. prošta dr. Seb. Elberta. Nahajal se je po kupčiji za soljo v Pirani ter se prehladil na ladji, ker je vlekla silno huda burja. Želimo bolniku, da se mu kmalu povrne zdravje.

Odlikovana sta bila za hrabro obnašanje pred sovražnikom sanitetni poddesetnik Anton Perpar iz Dobriča z bronasto hrabrostno svetinjo, in sanitetni vojak Ivan Virc iz Mirnepeči z železnim zaslužnim križcem na traku hrabrostne svetinje. — Perpar je bil odličnjak kmetijske šole na Grmu leta 1911 in 1912. Njegova izobrazba se prav dobro pozna na posestvu njegovega očeta, le škoda, da je moral tako hitro zapustiti očetov dom in iti na branik domovine.

Sodniki so postali avskultanti: dr. Franc Lozar v Kostanjevici in Jakob Jerman v Ljubljani; dr. Vlad. Travner v Mariboru in dr. Ciril Pavlin v Gradcu.

V stalni pokoj je stopil trnovski župnik v Ljubljani, preč. g. Ivan Vrhovnik.

Naselil se je na Šmarni gori vpokojeni kaplan č. g. Jos. Fröhlich.

Začasni pokoj je dovoljen preč. g. Martinu Pečariču, župniku Podkrajem.

Ravnateljstvo Zadružne centrale v Ljubljani je prevzel začasno preč. g. Josip Šiška, stolni kanonik v Ljubljani.

Za vodnjak „Jordan“ na Gorjancih so prispevali: Neimenovan gospod iz Novega mesta 10 K; Neimenovan hribolazec iz Črnomlja 10 K; g. Fr. Recelj, strojevodja pri c. kr. južni železnici v Inomostu 10 K. Zanimanje za prepotreben vodnjak na Gorjancih je veliko. Prosimo vljudno, naj pošlje čimpreje, kdor misli prispevati k vodnjaku. Lovci in vsi obiskovalci romantičnih Gorjancev, spomnite se z malimi prispevki! Sveža voda iz „Jordana“ bo razveselila našega duha, naše srce in telo, ko bomo trudni sedeli okrog njega.

Izgubila se je večja svota denarja od Novega mesta do Mirnepeči. Najbrže leži denar kje pod snegom, ker je takrat močno snežilo. Najditelj se lepo prosi, naj odda svoto invalidu Josipu Zavrlu, Trebelno, Dolenjsko ali pa tudi pri našem uredništvu, pri bližnjem župnišču ali županstvu, proti nagradi.

Zlato iglo je našel dijak Nikolaj Badovinac, stanujoč pri gospodični Ang. Ažman. Izgubiteljica jo dobi pri njem.

„Slovenec“ se prodaja v Novem mestu ob nedeljah in praznikih v veži tiskarne J. Krajec nasl. in sicer od pol 9. do 11. ure. Če pa slučajno ne pride list z vlakom pravočasno, ali da vlaki sploh ne vozijo po sedanjem redu, potem odpade prodaja in je tedaj vsako nadaljno povpraševanje po hišah brez pomena!

Shodi Slovenske Ljudske Stranke. V nedeljo, dne 17. februarja je imel poslanec Jarc dobro obiskane shode zaupnikov in pristašev Slov. Ljudske Stranke v Črnomlju, kjer se je udeležil shoda tudi deželni poslanec Mihelčič, v Metliki in v Kandiji pri Novem mestu, kjer je otvoril shod deželni poslanec Zure. Državni poslanec Jarc je poročal o političnem položaju, delovanju državnega zbora in je zlasti razpravljal o gospodarskih vprašanjih. V reso-

luciji se je sklenila zaupnica Jugoslovanskega kluba. Zborovalci so tudi sklenili, pozvati odločujoče činitelje, naj se ustanovi deželna zavarovalnica za živino.

Vojska in mir.

„Straža“ piše, da je jugoslovansko gibanje vzbudilo po poročilu „Neue Züricher Zeitung“ po vsem svetu veliko pozornost. Politični položaj se je v toliko izpremenil, da skuša sedaj Anglija ločiti Avstrijo od Nemčije, katera je glavni krivec, da avstrijski državniki ne dovolijo slovanskim narodom pravice samoodločevanja. George in Wilson sta v svojih zadnjih govorih omenjala Avstrijo v zelo vljudni besedi in obliki. Očividno sta imela namen, pripraviti avstrijske državnike do tega, da opustijo zvezo z Nemčijo in začenejajo misliti na poseben mir brez Nemčije.

Iz Sofije brzovjavljajo dne 8. febr., da so Angleži v zadnjih mesecih skušali tudi Turčijo pripraviti do tega, da bi sklenila poseben mir brez Nemčije. Ponudili so Turčiji mejno črto Enos-Midia. Tudi v Bolgariji skuša ententa pridobiti tal za razširjanje misli: „Proč od Nemčije“.

Ameriška vlada je izjavila, da odgovor Nemčije in Avstro-Ogrske na Wilsonove mirovne pogoje niti približno ne zadostuje. Vsled tega Wilson popolnoma soglašala s sklepom vojnega sveta zaveznikov, da se naj vojska nadaljuje z vsemi sredstvi. — Nemški listi označujejo Wilsonov govor kot nerodno past Nemčiji. Nemci se bodo varovali, da bi šli vanjo. Edini odgovor na ta poiskus more in mora dati orožje. — Na drugi strani pa Wilsonova poslanica jamči celemu svetu, da bo leto 1918 zadnje leto svetovne vojske. Kdo verjame takšnim prorokom? Wilson pripravlja vso Ameriko na vojsko, a prorokuje in jamči ob enem mir še v tem letu. To pač vsak priprostad dobro ve sam, da pride za vojsko mir in da za nevihto posije zopet solnce. Za takšno naravno izjavo ne potrebujemo Amerike in vsemodrega Wilsona.

Angleški kralj je izvajal v svojem prestolnem govoru med drugim: „Nemška vlada je prezrla naše pravične zahteve, da naj popravi napačna dejanja in pojamstvih, da se ne ponove. Dokler Nemčija ne pripozna edinega temelja, na katerem je mogoče, da se sklene pravičen in časten mir, smo dolžni, da se z vso močjo vskujemo naprej. Moje bojne sile, o tem sem trdno prepričan, bodo na bojišču tesno sodelovale in se ponašale s tisto junaško hrabrostjo, ki je že toliko sovražnih načrtov preprečila. Gospodje iz spodnje zbornice boste pozvani, da poskrbite za potrebe bojnih sil in za trdnost narodnih financ. Bog blagoslovi vaše delo!“ — Angleži še tedaj niti ne sanjajo o miru. Morda pa Bog blagoslovi delo naših združenih držav.

V Italiji je govoril ministrski predsednik Orlando v poslanski zbornici, da hoče laška vlada v tem velikanskem boju z vso odločnostjo vstrajati. Pečal se je z izvajanci Czernina in Hertlinga, češ, da odklanjata vse zahteve in vse zahtevata, pri tem pa ničesar ne dovolita. Zato je edina pot, po kateri pridejo Lahi do pravega miru: Nadaljevanje vojske z vsemi napori! Seveda je zbornica navdušeno pritrdjevala govorniku.

Gospodarstvo.

Preskrba mladih prašičev. „Kranjsko deželno mesto za vnovčevanje živine v Ljubljani“ naznanja, da bo preskrbelo za Kranjsko od drugod nekaj tisoč mladih plemenskih prašičev in prašičev za rejo ter jih bo razdeljevalo po zaupnikih po vsej deželi. Prašiči bodo v starosti od 10 do 15 tednov ter bo cena za komad kakih 120 K. Reflektantje naj se oglašijo pri krajevno pristojnem zaupniku „Kranj-

skega dež. mesta“ za nakup prašičev. Ime zaupnika pove vsakomur domače županstvo.

Apno! Kmetijska podružnica novomeška naznanja vsem posestnikom, ki so ji plačali na račun apna, da je ona dobila od tvornice apna obvestilo, s katerim zahteva zaradi višjih dobavnih cen še enkrat toliko, tako da bode prišlo apno stati za 100 kg na 22 kron. Komur je ta cena previsoka, dobi uložen denar povrnjen. Zadostuje, da pride ponj ali pa po pošti sporoči. Kdor pa hoče kupiti apno, naj doplača sam ali pa potom županstva ali župnega urada še enkrat toliko ali pa se izjavi, da je zadovoljen s polovico naročenega apna. Izrečno se še dostavlja, da je tudi ta cena neobvezna in je pričakovati, da se pozneje zviša. Kdor se v 8. dneh ne izjavi, se smatra, da hoče imeti uplačani denar povrnjen in se nanj pri novi naročitvi ne bode oziralo.

Ameriška podpora V zadnjem času vlagajo se vsaki dan tuudno brezštevne prošnje za državno podporo po zakonu z dne 17. avgusta 1917 drž. zak. št. 376 od strani družin, katerih svojci so v sovražnem inozemstvu, posebno v Ameriki zadržani. Ker pretežna večina teh prositeljev nima pravice do te podpore, se vidi c. kr. okrajnemu glavarstvu potrebno, v sledečem objaviti tiste predpogoje, kateri morajo po gorenjem zakonu in po tozadevajočih izvršilnih naredbah biti izpolnjeni, da ustvarijo pravico do te podpore. 1. Pravico do podpore imajo le tiste družine z avstrijskim državljanstvom, katerih v Ameriki odsotni reditelj tudi še ima avstrijsko državljanstvo. 2. Opravičeni do podpore so le tisti svojci, katerim ni mogoče, si potrebni živež iz lastnega premoženja ali dohodka pridobiti, ter kateri so v stanu veljavno dokazati, da je bilo njih vzdrževanje le od v Ameriki odsotnega reditelja odvisno. 3. Kdor vleče vzdrževalni prispevek od katerega v vojno vpoklicanega, nima pravice do državne podpore po v Ameriki odsotnega svojca. — V prošnjah je navesti: 1. Ime, poklic, rojstno leto, rojstni kraj, domovinska občina in državljanstvo prositelja kakor tudi kraj njegovega bivališča. 2. Imena in starost vseh podpore potrebnih svojcev. 3. Pridobitvene in premoženjske razmere. 4. Ime in poklic v inozemstvu zadržanega svojca, kakor tudi njegovo sedanje bivališče. 5. Dokazila za to, da so bili svojci izključno le od tega pod točko 4 navedenega vzdrževani. Prošnje, ki bi tem predpogojem ne ustregle, se bodo takoj zavrnile. — C. kr. okrajno glavarstvo v Rudolfovem.

Oprostitev nadaljne tretjine zapori podvrženega bombaževega blaga in perila za nadrobno prodajo in obrtno predelovanje. Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani opozarja na naslednje odredbe trgovskega ministrstva: Za čas od 1. februarja do 1. maja 1918 se oprošča nadaljna tretjina bombaževega in perilnega blaga, ki je podvrženo zapori, pa izvzeto od oddajne obveznosti. To pooblastilo velja za one množine, ki jih sploh ni bilo treba oddati, pa tudi za tako blago, za katero je trgovsko ministrstvo vsled prošenj odobrilo izvzetje od oddajne obveznosti. — Kdor uporabi pooblastilo za nadrobno prodajo zapori pa ne oddaji podvržene množine blaga, je po ministrski odredbi z dne 31. avg. 1916 dolžan: 1) posameznemu neposrednemu porabniku ne več prodati kakor kvečjemu 20 m blaga ali pol ducata perila. 2) Prodajne cene ne nastaviti višje, kakor so se pred 31. avgustom 1916 dosežale v nadrobni prodaji. 3) Voditi o teh prodajah posebne zapiske, v katere se mora nadzornikom trgovskega ministrstva vsak čas dovoliti vpogled. 4) Izpolnjevati določbe, odredbe z dne 21. sept. 1917 o potrilih potrebe porabnikov. Zadnja navedena obveznost velja tudi za predelovanje blaga, ki je obrtnikom dopuščeno za konfekcijske namene. Obrtniki so pooblašteni, da smejo tretjino svoje sedanje zaloge

podlog, pridakov in pomožnega blaga predelati v času od 1. febr. do 1. maja 1918. Pri tem pa se morajo ravnati po odredbah, ki prihajajo za to v poštev. To na ta način za predelanje prepuščeno tretjino je izračunati od one množine blaga, ki je bila po ministrski odredbi z dne 30. oktobra 1917 izvzeta od oddajne obveznosti (50% zaloge dne 30. okt. 1917), kolikor se je tega blaga 1. februarja še nahajalo v posestvi obrtnika; razen tega je v množino, od katere je izračunati tretjino, vračunati ono blago, katero je bilo vsled prošnji dovoljeno izvzeti od oddajne obveznosti.

Teden dni dopusta.

Piše Janez Nep. Grzinič. (Dalje 7.)

Zdaj šele sem bil popolnoma sam. Kar me je najbolj zanimalo, je bil divan. Izpremenil se je bil v postelj. Pa v kako postelj! Ja, moja gospodinja. Ta ima okus.

Videl sem se že, kako imenitno spim na tem vabljevem ležišču. Za danes je bilo spanje pač zadnje „delo“. Kar legel sem.

Ali glejte, to ni bilo tako enostavno. Šele, ko sem ležal, sem videl, prav za prav čutil, da nekaj ni prav.

Ne vem, ali je bil divan prekratek, ali so bile moje noge predolge. Bržkotne zadnje. Mero so mi bili vzeli po svetem Krištofu.

Glava mi je slonela ob oknu, noge pa so vstrajno silile pri vratih ven. Spomnil sem se tiste, zdaj pač že prastare bajke o Prokrustu.

Zagamezelo mi je po udih. V svoji bojazni sem storil nekaj, kar me je speljal na rešilno misel.

Potegnjal sem kolena pod brado pa sem zasmrčal.

Saj zdi se mi tako. Slišal se nisem. Clovek pa mora misliti na vse, da se obvaruje škode.

Ob mojem rojstvu je bila gotovo tudi kaka vojska, da je primanjkovalo mesa in špeha. Zato sem prišel tako na kratko, da so mi ostale edino le kosti prevlečene s kožo.

Pozneje nisem imel prilike, da bi zahteval svoj primankljaj, pa tudi nisem vedel, od koga. Moral sem torej čuvati svoje skrbno preštete kosti kakor levinja svoje mladiče.

Zato sem, preden sem se zleknil v Morfejevo naročje, svoje spodnje hlače kar najčvrsteje prevezal ob gležnih, da bi se mi v spanju ne izmuznil kak nenadomesten del mojega dragocenega ogrodja.

Prebudil se nisem niti enkrat in nobeno sanje ni motilo mirnega počitka.

Vzdramil sem se, še zmerom sključen kakor jež, šele, ko je v bližnji cerkvi že na vse pretege zvonilo k maši.

Pa saj ni zvonilo. Vse zvonove je bil pogoltnil nenasitni vojni zmaj.

Pa maše tudi ni bilo. Tamošnji dušni pastir je služil pri sanitetjih, čeprav že pred več meseci.

Pa tam tudi ni bilo treba posebnega svečenika, ker je bila cerkva le podružnica. Mogoče, da se je vse to vršilo v moji, po izpremenjenih razmerah preustrojeni fantaziji.

Tega pa ne bom zasledoval. Se ne izplača. Vstal sem.

Prvo je bilo, da sem pogledal skozi okno zaradi vremena.

Lilo je. Tiste tri košate lipe pred cerkvico svetega Vida so se držale tako klavirno, da sem mislil, da gledam vrbe žalostinke.

Sneg po slemenih daljnjih gorâ je zrak tako ohladil, da sem mislil, da gre na božič in ne na Martinovo.

Obupal nisem zato. Saj sem imel dopust in se ni bilo bati kake zamude.

Gospodinje nisem videl ves dopoldan. Bavila se je s svojimi številnimi gosti v konverzacijski dvorani.

Jaz pa sem se kratkočasil, kakor sem se sploh znal med štirimi stenami.

Pa saj jih je bilo več. Zasledil sem v svojih bogato knjižnico. Dvečiti sem pričel Kanta in Schopenhauerja.

Ali, verjemite mi, moja od dopusta prožeta duša ni bila nič preveč dovzetna za preučeno filozofijo.

Vzel sem v roko domače pisatelje, pa sem se prav dobro zabaval.

Deževalo je še zmerom.

Zahvala.

Za vse dokaze blagega sočutja povodom boleznin smrti našega nepozabnega očeta in starega očeta, gospoda

Jakoba Košaka

veleposetnika in mlinarja

kakor tudi za obilno in častno spremstvo dragega pokojnika k zadnjemu počitku, izrekamo najprisičnejšo zahvalo vsem prespoštovanim udeležencem, osobito še prečč. gospodom: župniku iz Belecerkve, kaplanoma iz Št. Petra in Šmarjete, gospodom: Majzeljnu, Zorkotu, Bojanecu, županu Ferkolju, vsem sorodnikom in prijateljem ter tudi onim mnogoštevilnim znancem, ki se niso mogli udeležiti pogreba zaradi preslabega vremena, četudi bi prav radi prišli. Bog plačaj vsem-vsem stoterokrat!

Kronovo pri Beli cerkvi, 19. februarja 1918.

Žalujoči ostali.

Loterijske številke.

Gradec, 13. februarja 83 72 90 36 69

Opr. št. U 417/17/4

V imenu Njegovega Veličanstva cesarja!

C. kr. okrajno sodišče v Metliki, odd. III., je o obtožbi opravitelja državnega pravdnštva kakor javnega obtožitelja zoper Ilija Goleš, posestnika iz Malega lešča št. 8., zaradi prestopka navijanja cen po § 20 ces. nar. z dne po danes dognani glavni razpravi po predlogu opravitelja državnega pravdnštva, naj se obtoženec kaznuje, razsodila tako:

Ilija Goleš, je kriv, da je dne 25. oziroma 26. oktobra 1917 v Malem lešču, izkoristujoč vsled vojne nastale izredne razmere, zahteval za 1-48 kg podplato 460 K, za 1-58 kg kože 400 K in za 45 dkg podplato 200 K, in jih tudi po tej ceni prodal, zahteval torej za potrebne stvari očividno čezmerno ceno in zakrivil s tem prestopke navijanja cen po § 20. št. 1. ces. nar. z dne 24. marca 1917, št. 131 drz. zak. :

se obsoja

radi tega po tem paragrafu z uporabo §§ 266 in 261 k. z. na 500 K (petsto kron) globe, v slučaju neizterljivosti na 10 dni zapora in na nadaljno globo v znesku 500 kron (petsto) namesto katere stopi v slučaju neizterljivosti 50 dni (petdeset dni) zapora.

Po § 389 k. p. r. se obsoja na plačilo stroškov kazenske izvršbe.

METLIKA, dne 28. februarja 1918.

Dr. Hizeberger s. r.

Kupi se hišica

v dobrem stanu, z vrtom, v Novem mestu ali prav v bližini Novega mesta. Ponudbe na upravništvo Dolenjskih Novic.

Kupi se v bližini Novega mesta več voz dobrega, hlevskega gnoja.

V zameno odstopi se tudi blaga, živin in svečave. A. Sušnik, — Ljubljana, Zaloška cesta 21.

Nekaj hruškovega drevja vinske moštнице (tepke), ima na prodaj Ludvik Ferlič v Novem mestu.

Kupi se ali sprejme v rejo konj za lahko vožnjo

Natančneje se izve pri upravništvu Dolenjskih Novic.

Hiša s sadnim vrtom se proda v Toplicah pri Straži na Dolenjskem. — Natančneje pove upravništvo Dol. Novic.

Proda se 120 litrov pristnega tropinovca doma žganega

in novo moško kolo sistem „Diamant“. Cena po dogovoru. Več se izve pri Franc SELAK-u na Bučki št. 24, Dolenjsko. 27-3-1

SVARILO!

Ker se dogaja, da razne neopravičene osebe iztirjujejo, prejema denar in blago, prosijo dediči, dne 17. januarja 1918 v Ljubljani zamrlega trgovca Avgusta Jagodiča (Franc M. Regorschek nasl.) slavno p. t. občinstvo, da nikomur ne plačuje, odrajtuje blaga, denarja, razun v trgovini Avgusta Jagodič (Franc M. Regorschek nasl.) v Ljubljani, Stritarjeva ulica št. 3. Istotam blagovoli slavno občinstvo priglasiti morebitne svoje terjatve.

U 19/18/6

V imenu Njegovega Veličanstva cesarja!

C. kr. okrajno sodišče v Rudolfovem je razsodilo tako:

Neža Rome, posestnica v Sevnem št. 7.,

je kriva

da je meseca decembra 1917 v Sevnem cenila Josipu Košaku iz Podgabra belo vino domačega pridelka po šest kron liter in mu ga potem prodala 3334 litrov po pet kron liter in 400 kron površine, da je torej zahtevala izrabljaje izredne, po vojnem stanju povzročene razmere za potrebno reč očitno čezmerno ceno. Storila je s tem prestopke draženja po § 20 št. 1. ces. nar. z dne 24. marca 1917, drz. zak. št. 131. Zato se

obsodi

po tej zakoniti določbi z uporabo §§ 266 in 261 k. z. na 600 (šeststo) kron denarne globe, za slučaj neizterljivosti pa na 5 (tri) dni v zapor in na daljnih 1400 K (tisoč štiristo kron) denarne kazni, če bi se pa ta ne mogla izterjati, pa še na 7 (sedem) dni v zapor ter po § 389 kpr. v povrnitev stroškov kazenskega postopanja.

V smislu § 45, št. 2 in 3 imenovane cesarske navedbe se odredi, da se ta sodba z razlogi enkrat objavi v tedniku Dol. Novice na obtoženkinine stroške.

Razlogi.

Josip Košak je kot pričâ potrdil, da je kupoval pred božičem 1917 od obtoženke vino. Ona je zahtevala najprej za liter šest kron, konečno pa sta se pogodila tako, da mu je prodala 3334 litrov belega vina lastnega pridelka liter po pet kron in še 400 K površine. Vino je mešano iz raznih vrst in po Košakovem mnenju eno najboljših v Trški gori. On je vino točil po božičnih praznikih in je kupnino obtoženki takoj plačal.

Obtoženka prizna resničnost teh navedb. Zagovarja se, da se ji ta kupčija ne zdi kaznjiva, ker zahtevana cena ni očitno čezmerna, kajti vino je bilo posebno dobre vrste, pridelovalni stroški so bili zelo veliki, sedaj je vsaka reč silno draga, prekupci, posebno gospod ravnatelj deželne prisilne delavnice, Dolenc, pa plačujejo splošno tako visoke cene. Pravično bi se ji torej zdelo, da se kaznujejo vsi prodajalci in kupovalci, ne pa samo ona.

Ti obtoženkinini ugovori nikakor niso utemeljeni. Osrednja komisija za presojanje cen na Dunaju je določila za vina srednje vrste ravnalne cene in je pri tem upoštevala vse merodajne okolnosti, kakor: kakovost vina in sedanjo splošno druginjo, ali, kar je isto, zmanjšano kupovalno vrednost denarja, od katere so odvisni tudi pridelovalni stroški.

Pritrditi je tu mnenju veččaka, ki piše v «Kmetovalcu» o letošnjih vinskih cenah, da se po določitvi ravnalnih cen sodišču ni treba več posebej ozirati na pridelovalne stroške. To bi bilo morda potrebno samo v slučaju, če bi se obtoženec zagovarjal, da ga stane pridelovanje enega hektolitra nad 300 kron. Obtoženka pa tega ni potrdila. Veljati mora torej za njo kot primerna prodajna cena ravnalna cena 300 K za hektoliter beline srednje kakovosti, to je vina z 9 do 10 prostorninskimi odstotki alkohola. Ker je pričâ Košak potrdil, da je bilo obtoženkinino vino prav dobro, utegnulo je imeti, kakor druga letošnja vina iz dobrih vrst in dobrih let na Trški gori, morda do 11 ali celo 12 prostorninskih odstotkov alkohola, več pa vina s Trške gore gotovo tudi letos nimajo.

Ker je od ravnalne cene 300 kron za srednje vino odbiti za vsak odstotek alkohola po 9°, na hektoliter 30 K, bi bilo dopustno, da se obtoženki prizna za 10 do 11°, belo vino dosledno 30 K poviška nad 300 kron, torej 330 kron, in za 11 do 12 odstotno 360 kron za hektoliter.

Vsako povišanje preko te cene, posebno pa obtoženkinino zahtevno 6 kron in po vračunanju površine 400 kron faktično doseženo ceno 5 K 12 h za titer, je pa smatrati brezdvomno kot očitno čezmerno.

Tudi okolnost, da so obtoženkinini sosedje pri prodajah tudi dosegli take cene, obtoženke ne more oprostiti krivde. Sodnik ima soditi tu samo o obtožbi proti obtoženki. Če hoče ona sama, ali kdorkoli, ki se čuti prizadetega, da bodo tudi drugi prodajalci in kupovalci kaznovani, naj napravi ovadbo pri oроžnikih, državnem pravdnštvu ali pri sodišču, in vsakdo, kdor bo ovaden in obtožen, bo sojen po isti pravici.

Krivdorek je torej utemeljen. Kazen je bilo izmeriti z zaporom od 14 dni do šest mesecev, poleg katere kazni se lahko naloži tudi denarna globa do 20.000 kron.

Obtežilno je, da je obtoženka ravnalno ceno visoko prekoračila.

Olajšalno pa je, da je obtoženka dejanje priznala, da še ni bila kaznovana in posebno, da je bila po pretiranih cenah, ki so se za vino ponujale po prekupcih, v to kupčijo, odnosno visoko zahtevno, kolikortoliko zapeljana.

Glede na vse te olajšalne okolnosti in obtoženkinino starost je sodnik uporabil izredno milost §§ 266 in 261 k. z. in je naložil obtoženki denarno globo v skupnem znesku 2000 kron. Ta globa je obtoženkinini krivdi, njenim premoženjskim razmeram in posebno doseženemu dobičku primerna.

Ostale določbe se opirajo na navedena zakonita mesta.

Razsodba se objavi z razlogi vred, da bodo tudi drugi vinogradniki mogli spoznati stališče, ki ga sodišče zavzema pri presoji slučajev navijanja cen pri vinu.

C. kr. okrajno sodišče v Rudolfovem, odd. III.,

dne 5. svečena 1918.

Tisk J. Krajec nasl.